

ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА ПО МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

АНАЛИЗ –Октомври 2025 год.

ОБОЩЕНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕ СРЕД УЧЕНИЦИ В ОУ “Георги С. Раковски”- с.Болярци

Оценката на тормоза в ОУ „Георги С. Раковски” с. Болярци е направена посредством анкетно проучване на 174 ученика от 1 до 7 клас. За оценката е използван приложеният към Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище въпросник на проф.Пламен Калчев (2003).

Резултатите от попълнените въпросници са следните:

1. В **твое** училище, какво правят учениците, които тормозят други ученици?
(Можеш да огradiш повече от един отговор.)

1) блъскат, удрят другите деца;	53 отговора – 13%
2) заплашват ги;	35 отговора - 8%
3) обиждат ги, подиграват им се, измислят им неприлични прякори;	100 отговора – 18 %
4) дразнят ги;	86 отговора – 17 %
5) взимат им от нещата;	45 отговора – 9%
6) говорят зад гърба им,разпространяват за тях неверни неща, клюки;	48 отговора – 13%
7) изнудват ги;	18 отговора – 4%
8) настройват другите ученици срещу тях;	49 отговора – 10%
9) искат им пари;	15 отговора – 4%
10) пишат обидни неща в социалните мрежи, качват неприлични снимки или материали в интернет	14 отговора – 2 %
11) изпращат гадни имейли и SMS-и	5 отговора – 2%
12) друго (посочи какво):.....	3 отговора – 0% (Взимат им нещата и ги крият)

2. Къде се случва учениците да бъдат тормозени: (Може да огradiш повече от един отговор)

1) в класната стая;	28 отговора – 13%
2) по коридорите;	61 отговора – 14%
3) в тоалетните;	52 отговора – 14%
4) пред бюфета;	22 отговора – 5 %
5) на двора на училището;	81 отговора- 25%
6) на улицата;	69 отговора – 21%

7) в квартала, пред блока;	20 отговора – 8%
8) на друго място (посочи къде):.....	8 (в махалата)

3. Случвало ли се е да те тормозят **през тази учебна година**, в училище?

1) всеки ден;	9 отговора – 5%
2) няколко пъти през седмицата;	8 отговора – 6%
3) един път през седмицата;	22 отговора – 7%
4) по-рядко от един път през седмицата;	33 отговора – 13%
5) досега не се е случвало да ме тормозят.	104 отговора – 69 %

4. Ако се е случвало да те тормозят, кога започна тормозът:

1) преди две години;	12 отговора – 11%
2) преди една година;	17 отговора – 15%
3) преди около шест месеца;	8 отговора – 5%
4) преди един-два месеца;	6 отговора – 7%
5) преди последните една-две седмици;	8 отговора - 5%
6) досега не се е случвало да ме тормозят	72 отговора – 57%

5. Ако ти се е случвало да те тормозят, тези които те тормозиха бяха:

1) от твоя клас;	24 отговора – 48%
б)от други класове;	28 отговора – 30%
в) и от твоя клас и от други класове	13 отговора – 22%

6. Ако ти се е случвало да те тормозят, тези които те тормозиха бяха:

1) момчета	32 отговора-56%
2) момичета;	16 отговора- 22%
3) и момчета и момичета	21 отговора -22%

7. Ако ти се е случвало да те тормозят, този които те тормозеше беше:

1) сам;	20 отговора – 35%
2) с него имаше и други , които също те тормозиха;	29 отговора – 27%
3) с него имаше и други , но те само гледаха.	28 отговора- 38%

8. Когато теб те тормозиха, ти каза ли на някого? (Може да огradiш повече от един отговор)

1) казах на някого от учителите;	28 отговора – 17%
2) казах на майка ми;	29 отговора – 15%
3) казах на баща ми;	16 отговора – 10%

4) казах на брат ми/ на сестра ми;	16 отговора – 4%
5) казах на приятели;	17 отговора – 8%
6) казах на друг човек (на кого)	5 отговора (братовчед, охраната) -1%
7) не казах на никого;	22 отговор – 7%
8) досега не се е случвало да ме тормозят.	84 отговора – 39%

9. Ако си казал на някого, това помогна ли ти, доведе ли до спирането на тормоза?

1) да;	42 отговора – 28%
2) не;	19 отговора – 12%
3) досега не се е случвало да ме тормозят.	86 отговора – 60%

10. Когато отиваш на училище, безпокоиш ли се да не те тормозят?

1) не, никога;	122 отговора – 68%
2) понякога;	29 отговора – 19%
3) често	9 отговора – 5%
4) почти винаги	9 отговора – 8%

11. Случвало ли се е да тормозиш друг ученик през **тази учебна година**?

1) почти всяка седмица;	8 отговора – 7%
2) почти всеки месец;	11 отговора – 4%
3) по-рядко от един път в месеца;	18 отговора – 6%
4) не се е случвало да тормозя друг ученик в училище	126 отговора – 83%

12. Има ли в твоя клас ученици, които обичат да тормозят другите?

- а) да – 57 отговора -36 %
- б) не – 94 отговора – 64%

13. Ако има, колко са на брой?

- От 0 до 3 отговора:

14. Има ли в твоя клас ученици, които често са тормозени от другите?

- а) да – 32 отговора - 19 %
- б) не – 108 отговора -81%

15. Ако има, колко са на брой?

- От 0 до 14 отговора

16. Как би постъпил, ако видиш няколко твои съученици да тормозят друг ученик от класа? (Посочи един отговор, който най-добре съответства на твоето мнение)

1) ще се отдалеча, без да правя нищо, не е моя работа и не ме засяга;	33 отговора – 15%
2) ще ми стане жал, но няма да се намеся;	39 отговора – 16%
3) ще се намеся и ще защита човека, когото тормозят;	53 отговора – 35%
4) ще поговоря с други съученици, за да накараме останалите да престанат;	44 отговора – 21%
5) ще се присъединя и аз към тормоза, то си е забавно и едва ли е нещо много сериозно.	8 отговора – 2%
6) няма да направя нищо, но ще се приближа, за да гледам, защото ми е любопитно, какво ще стане.	16 отговора. -11%

17. Ти си: а) момче – 92 отговора- 52%
 б) момиче – 82 отговора -48%

Обобщен анализ на резултатите от анкетно проучване сред учениците от ОУ „Георги С. Раковски“ – с. Болярци. Целта е да се оцени разпространението и формите на училищен тормоз, както и нагласите на учениците към него, като част от изпълнението на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в образователните институции.

◆ Основни констатации

1. Форми на тормоз

Учениците най-често съобщават за вербални и социални форми на насилие – обиди, подигравки, измисляне на прякори, дразнене, разпространяване на неверни слухове и настройване на други ученици срещу жертвата.

Физическият тормоз (удряне, блъскане, вземане на вещи) също е отчетен, но в по-малка степен.

Цифровият тормоз (в социалните мрежи или чрез съобщения) е регистриран минимално, което показва, че основните прояви остават в реална училищна среда.

2. Места, където се проявява тормозът

Най-често инцидентите се случват в училищния двор, на улицата около училището, както и в тоалетните и коридорите. Това са пространства, където контролът от страна на учителите е по-слаб. Класните стаи също се споменават, но по-рядко.

Тази тенденция сочи необходимост от по-добра организация на надзора по време на междучасия и в зоните около училището.

3. Разпространение и честота

Повечето ученици не са били обект на тормоз през учебната година, но има и такива, които са преживели тормоз периодично, а малка част – системно.

Това показва ниво на риск, което не е масово, но е устойчиво и реално присъстващо в училищната среда.

4. Извършители и жертви

Тормозът най-често се извършва от връстници от същия или други класове.

Преобладават момчета като извършители, но се отбелязват и случаи на смесени групи.

В някои ситуации извършителят действа сам, но често има и наблюдатели, които не се намесват — индикатор за пасивно толериране на насилието в групата.

5. Реакция на жертвите

Учениците, които са били тормозени, споделят предимно с учители и родители, но има и такива, които не съобщават на никого.

Това говори за частично доверие към възрастните и необходимост от по-тясна връзка между ученици, родители и педагогически специалисти.

В повечето случаи споделянето е довело до спиране на тормоза, което потвърждава ефективността на реакцията, когато тя се случи.

6. Емоционално състояние и страхове

Повечето ученици не изпитват страх да идват на училище, но има група, която редовно се безпокои от възможен тормоз. Това показва наличие на емоционална несигурност при част от децата, която трябва да бъде адресирана чрез превантивни и подкрепящи дейности.

7. Нагласи към тормоза

Голяма част от учениците заявяват, че биха се намесили, ако станат свидетели на тормоз.

Тази нагласа е положителен индикатор за формиране на съпричастност и гражданска позиция, но съществува и група, която предпочита да остане безучастна или да наблюдава.

Това показва нужда от системна работа върху моралните и социалните умения на учениците.

8. Учителски наблюдения

Според учителите в началните класове няма изолирани, тревожни или неуверени деца.

Идентифицирани са обаче няколко момчета с импулсивно поведение и слаб самоконтрол, което понякога води до конфликти.

Учителите отчитат, че става дума по-скоро за типично детско дразнене, но при някои ученици има риск тези модели да прераснат в агресивни прояви.

Няколко деца се нуждаят от допълнителна подкрепа за социална интеграция.

◆ Препоръки и насоки за действие

Анализът завършва с добре структурирани превантивни препоръки, насочени към училищното ръководство, педагогическия колектив и родителите:

- Утвърждаване на уважение, принадлежност и значимост на всяко дете;
- Работа по промяна на агресивните модели чрез обучения, игри и интерактивни методи;
- Развиване на умения у децата да разпознават и управляват агресията;
- Провеждане на разговори и дискусии с реални житейски примери;
- Включване на учениците в извънкласни дейности и инициативи, които намаляват напрежението и насърчават сътрудничеството;
- Повишаване на компетентността на учители и родители чрез семинари и обучения;
- Изграждане на механизми за съпричастност и взаимно уважение;
- Подкрепа за възстановяване на диалога между родители и деца;
- Засилване на надзора в училищния двор и поставяне на видеонаблюдение, особено в зоните с повишен риск.

◆ Заключение

Анализът очертава относително спокойна, но не безрискова училищна среда.

Тормозът не е масово явление, но има реални прояви, особено в неформалните зони на училището.

Учениците показват развита чувствителност и готовност за реакция, а училището предприема адекватни превантивни мерки.

Необходима е обаче постоянна работа за изграждане на доверие, емпатия и социална култура както сред учениците, така и сред възрастните в училищната общност.

Изготвили:

Гинка Пенчева

Атанаска Атанасова

Златка Начева

Екатерина Мартинова

Тина Йорданова

